

ORTADOĞU GÜNDEMİ

4-10 Nisan 2022

2022

■ SURİYE GÜNDEMİ

• Uluslararası Gündemde Suriye

UNICEF sözcüsü Juliette Touma, 4 Nisan Pazartesi günü Suriye rejim güçlerinin İdlib'de okula giden dört öğrencinin ölümüne sebep olduğu bombalı saldırıyı çocuklara yönelik savaşın devam ettiğinin açık bir hatırlatıcısı olarak nitelendirdi. Touma, Suriye'deki her çocuğun güvenli bir şekilde okula gitme hakkına sahip olduğunun altını çizdi.¹

Dünya Gıda Programı (WFP), Suriye'de 6,8 milyonun üzerinde kişinin yerinden edilmiş olduğunu ve Suriye nüfusunun yaklaşık yüzde 55'ine denk gelen 12,4 milyon kişinin gıda açısından güvensiz durumda olduğunu bildirdi. Örgüt, ocak ve şubat aylarında yaklaşık 5,5 milyon kişiye yetecek miktarda insani yardımı Suriye'ye gönderdiğini beyan etti.²

Suriye Medya ve İfade Özgürlüğü Merkezi, Suriye Arşivi, Açık Toplum Adalet Girişimi ve Sivil Hak Savunucuları isimli sivil toplum kuruluşları tarafından yapılan ortak açıklamada, Suriye rejiminin 2013-2017 yılları arasında kimyasal silah kullandığına dair ek kanıt sunulduğunu duyuruldu. Söz konusu açıklamada, Esad rejiminin İdlib'in Han Şeyhun ilçesine sarin gazı kullanarak yaptığı kimyasal saldırıda 32'si çocuk ve 23'ü kadın olmak üzere 100'den fazla kişinin öldürüldüğü hatırlatıldı.³

Suriye Muhalif ve Devrimci Güçler Koalisyonu (SMDK) Başkanı Salim el-Muslat, Suriye ve İran halklarının özgürlük, haysiyet, demokrasi ve barış içinde yaşama emellerinde birleştiğini söyledi. İki halkın ortak düşmanının tek bir rejim olmadığına değinen Muslat, uluslararası toplumun Putin, Hamaney ve Esad rejimleri başta olmak üzere "haydut rejimler ağı"nın far-
kında olması gerektiğini vurguladı.⁴

SMDK Genel Sekreteri Haitham Rahma, Rukban mülteci kampında uygulanan kuşatmanın dünyanın gözü önünde gerçekleşen iğrenç bir suç olduğunu söyledi. Esad rejiminin kamp sakinleri üzerindeki baskıyı arttırması nedeniyle binlerce mültecinin ciddi gıda ve tıbbi malzeme sıkıntısı çektiğine değinen Rahma, BM'yi sivillerin korunmasına yönelik görevlerini yerine getirmemekten sorumlu tuttu. Gerekli ihtiyaçların sağlanması için BM'ye acil müdahale çağrısında bulunan Rahma, rejimin işlediği savaş suçlarına karşı uluslararası bir duruşa ihtiyaç olduğunu da vurguladı.⁵

Rusya Dışişleri Bakanı Sergey Lavrov, Arap Bakanlar Grubu ve Arap Birliği Genel Sekreteri Ahmed Ebu Gayt ile yaptığı görüşmenin ardından Suriye'nin Arap Birliğine dönüşünün yakın

1 <https://abcnews.go.com/International/wireStory/shelling-rebel-village-northern-syria-kills-students-83860298>

2 <https://reliefweb.int/report/syrian-arab-republic/wfp-syria-situation-report-2-february-2022#:~:text=Twelve%20million%20people%2C%2055%20percent,assessment%20conducted%20in%20late%202022>

3 <https://turkish.aawsat.com/home/article/3574191/insan-haklari-orgutleri-suriye-rejiminin-kimyasal-silah-kullandigina-dair-ek>

4 <https://syrianobserver.com/news/74637/opposition-president-addresses-annual-conference-of-iranian-resistance.html>

5 <https://syrianobserver.com/news/74606/opposition-urgent-un-intervention-needed-in-rukban-refugee-camp.html>

olduğu söyledi. Lavrov, Suriye'nin Arap Birliğine geri dönmesinin bölgedeki ve dünyadaki Arap saflarını ve pozisyonlarını birleştirmeye yardımcı olacağını umduğunu dile getirdi.⁶

İsrail'in eski Mısır Büyükelçisi Itzhak Levanon, istikrara kavuşmuş, yabancı güçlerden arındırılmış ve Arap Birliğine geri kabul edilmiş bir Suriye'nin İsrail'in çıkarlarına uygun olduğunu söyledi. Levanon, İsrail hükûmetini Esad'ı normalleştirmeye yönelik fırsatları kaçırmamaya ve bu yöndeki politikaları desteklemeye çağırırdı.⁷

• Suriye Rejimi

Suriye'nin doğusundaki Deyrizor vilayeti kırsalında bulunan bir kasabada kimliği belirsiz kişilerce düzenlenen silahlı saldırıda Suriye rejimi güçlerine mensup 1 asker öldü, 3 asker de yaralandı. IŞİD hücrelerinin daha önce 3 Nisan Pazar günü düzenlediği saldırıda ise İran destekli gruplara mensup 9 milis ölmüştü. IŞİD'in geçtiğimiz günlerde Suriye'nin Esad rejimi kontrolü altında bulunan bölgelerdeki terör faaliyetlerini artırmaya devam ettiği kaydedildi.⁸

Rus hava operasyonlarının mart ayında azalmasının ardından IŞİD savaşçılarının rejim güçlerine ve İranlı milislere yönelik saldırılarında artış yaşandı. Onlarca kişi ölürken onlarca da yaralandı. Rusya, terör örgütünün saldırılarına hız vermesinin ardından, nisan ayının başlarından bu yana, başta Humus kırsalı, Deyrizor ve Rakka olmak üzere Suriye Çölü'nde ve orta ve kuzeydoğu Suriye'de IŞİD savaşçılarının saklandığı dağlık alanlara yönelik hava operasyonlarına yeniden hız verdi. Suriye İnsan Hakları Gözlemine (SOHR) göre, nisan ayının başından bu yana Suriye Çölü'ndeki Rus hava operasyonlarının sayısı yaklaşık 240'a ulaştı.⁹

6 Nisan Çarşamba günü Suriye'nin başkenti Şam'ın güney kara yolu üzerinde seyreden bir aracın infilak etmesi sonucu 2 kişinin yaralandığı bildirildi. Araca yerleştirilen el yapımı patlayıcılarla düzenlenen bombalı saldırının faillerinin kim olduğu konusunda bir açıklama yapılmadı.¹⁰

Esad rejimi, Suriye'nin Hama vilayetinin Masyaf ilçesindeki bazı askerî noktalara hava saldırısı İsrail tarafından hava saldırısı düzenlendiğini ileri sürdü. İsrail'in söz konusu saldırılarda rejime ait askerî mevzileri hedef aldığı iddia edildi. İsrail makamları, söz konusu iddialara ilişkin herhangi bir açıklama yapmadı.¹¹

• Fırat'ın Doğusu

6 Nisan Çarşamba gecesi Suriye'nin doğusunda bulunan Deyrizor vilayetindeki "Green Village" adlı koalisyon üssüne roket saldırısı gerçekleştirildi. ABD öncülüğündeki Uluslararası

6 http://www.xinhuanet.com/english/2021-04/13/c_139876027.htm

7 <https://syrianobserver.com/news/74645/israeli-diplomat-embracing-assad-is-of-israel-interest.html>

8 <https://syrianobserver.com/news/74603/attack-on-syria-government-forces-reported-in-deir-ez-zor.html>

9 <https://turkish.aawsat.com/home/article/3589246/rusya'dan-deaş'-yönelik-240-hava-saldırısı>

10 <https://sana.sy/en/?p=268636>

11 <https://turkish.aawsat.com/home/article/3583241/israilin-suriyeye-saldırı-düzenlediği-iddia-edildi>

Koalisyon'un 7 Nisan Perşembe günü yaptığı açıklamada, 4 ABD askerinin hafif yaralandığı duyuruldu. Hâlihazırda roket saldırısının sorumluluğunu herhangi bir grup üstlenmedi. Olayla ilgili ABD makamlarınca soruşturma başlatıldığı kaydedildi.¹²

Suriye'nin Halep vilayetinde bulunan iki Kürt mahallesi Şeyh Maksud ve Eşrefiye'nin, Suriye rejimi ile YPG arasında akaryakıt konusunda yaşanan anlaşmazlık nedeniyle rejim güçleri tarafından kuşatma altına alındığı bildirildi. 5 Nisan Salı günü başlayan ablukanın hâlen devam ettiği ve iki Kürt mahallesine un ve diğer temel gıda malzemelerinin girmesine izin verilmediği öğrenildi. YPG, Kürt mahallelerinin kuşatılmasına karşılık olarak Kamışlı'daki rejim bölgesini giriş çıkışlara kapattı, rejim güçlerinin Kamışlı Havalimanı'na erişimini engelleme kararı aldı.¹³

ABD'ye ait iki yeni araç konvoyu 4 ve 9 Nisan günleri Irak'tan Suriye'ye geçiş yaptı. Suriye'nin Haseke ve Deyrizor vilayetlerinde bulunan Uluslararası Koalisyon ülerine askerî ve lojistik malzeme taşıyan bu konvoyların ilki yaklaşık 50, ikincisi ise yaklaşık 25 tırdan oluştu. Söz konusu bu konvoylar, ABD'nin nisan ayında Suriye'ye gönderdiği ilk askerî sevkiyatlar olarak kayda geçti.¹⁴

• Güney Suriye

Suriye'nin güneyinde bulunan Dera vilayetindeki bir askerî kontrol noktasına düzenlenen silahlı saldırıda 3 kişinin yaralandığı bildirildi. Yerel kaynaklar, rejime bağlı milis güçlerinin kontrol noktasına kimliği tespit edilemeyen kişiler tarafından silahlı saldırı düzenlendiğini ve biri ağır olmak üzere üç güvenlik görevlisinin yaralandığını aktardı. Suriye İnsan Hakları Gözlemevinin verilerine göre, yılbaşından bu yana Dera'da farklı yöntemlerle 124 saldırı gerçekleşti. Bu saldırılarda 53'ü sivil olmak üzere 102 kişi yaşamını yitirdi. Geçtiğimiz yıl Esad rejimi güçlerinin kontrolüne geçen Dera'da istikrarsızlık ve güvensizlik durumun devam ettiği kaydedildi.¹⁵

• İdlîb ve Harekât Bölgeleri

5 Nisan 2022'de Barış Pınarı bölgesine sızma girişiminde bulunan 3 PKK/YPG'li terörist etkisiz hâle getirildi. Millî Savunma Bakanlığından yapılan açıklamaya göre, Türk Silahlı Kuvvetlerinin teröristlerin taciz ve saldırı girişimlerine misliyle karşılık vermeye devam ettiği belirtildi.

Halep'in batısındaki Kefer Halep köyünde konuşlu rejim güçleri, İdlibi'nin kuzeybatısındaki Maratnasan köyüne karadan karaya atış yapılan silahlarla saldırı düzenleyerek ateşkesi ih-

12 <https://www.jpost.com/breaking-news/article-703524>

13 <https://www.rudaw.net/turkish/middleeast/syria/13042022>

14 <https://www.syriahr.com/en/246436/>

15 <https://turkish.aawsat.com/home/article/3581351/suriye-dera-da-rejimle-uzlasan-milis-guclerine-saldiri-duzenlendi>

lal etti. Sivil savunma kaynaklarından alınan bilgiye göre, saldırıda 3 çocuk hayatını kaybetti. Ayrıca gün içerisinde Rus savaş uçakları İdlibi'nin güneyindeki Sfohin ve Fileyfin köylerine toplamda 4 hava saldırısı düzenledi.¹⁶

■ IRAK GÜNDEMİ

• Siyaset

Irak Cumhurbaşkanı Berham Salih, 9 Nisan'da Baas rejiminin düşüşü hakkında konuşarak son 19 yıldır Irak halkının artan kazanımlarına değindi. Hataların sadece Baas rejimiyle ilişkilendirilmemesi gerektiğini belirten Salih, bugünkü siyasi konjonktüre de dikkat çekerek Irak'ın köklü bir reforma ihtiyacının olduğunu belirtti.¹⁷ Salih, ülkedeki mevcut siyasetin tehlikeli sonuçlarının olacağını belirterek yeni hükümet kurma sürecinin hızlandırılması çağrısında bulundu.¹⁸ Parlamantonun bu yıl birkaç kez yeni cumhurbaşkanını seçmede başarısız olmasının ardından, Irak siyasi bir çıkmaza girdi. Parlamento, 9 Şubat 2022 tarihindeki ilk toplantısından bu yana Kürdistan Yurtseverler Birliği (KYB) adayı, mevcut Cumhurbaşkanı Berham Salih ve Kürdistan Demokrat Partisi'nin (KDP) adayı Rebar Ahmed'in başını çektiği 40 aday arasından cumhurbaşkanı seçemedi.¹⁹

Birleşmiş Milletler Irak Yardım Misyonuna (UNAMI) bağlı bir heyet, Irak Kürt Bölgesel Yönetimi (IKBY) Parlamantosuna bir ziyaret gerçekleştirerek KDP yetkilileriyle görüştü. Görüşmede IKBY seçimleri, azınlıkların temsiliyetinin düşürülmesi yaklaşımı, seçim kanununun güncellenmesi ve seçim komisyonunun aktifleştirilmesi gibi konuların ele alındığı belirtildi.²⁰

IKBY Başbakan Yardımcısı Kubat Talabani liderliğindeki heyet, Yunanistan'ın Delphi Ekonomi Forumu'na katılarak Yunanistan Dışişleri Bakanı Nikos Dendias başta olmak üzere çok sayıda yetkiliyle bir araya geldi.²¹ Petrol ve gaz konusunun değerlendirildiği görüşmede Dendias, IKBY'nin Avrupa'ya petrol ve gaz sevk etmek için tarihî bir fırsatla karşı karşıya olduğunu söylerken Talabani, konuya ilişkin olarak öncelikle Erbil ile Bağdat arasındaki yasal sorunların çözülmesi gerektiğini ifade etti.²²

Fetih Koalisyonu lideri Hadi el-Amiri, Saddam Hüseyin tarafından öldürülen Ayetullah Seyyid Muhammed Bakır es-Sadr'ı andığını belirterek bu vesileyle siyasi arenada ılımlılığın benimsenmesi için çağrı yaptı.²³

16 <https://www.aa.com.tr/tr/dunya/esed-rejiminin-idlib-e-saldirisinda-3-cocuk-oldu/2554567>

17 <https://ina.iq/eng/18721-the-president-of-the-republic-warns-of-the-unceasing-political-crisis.html>

18 <https://www.thenationalnews.com/mena/iraq/2022/04/09/iraq-president-says-political-deadlock-dangerous/>

19 <https://www.middleeastmonitor.com/20220409-iraq-enters-constitutional-vacuum/>

20 <https://www.basnews.com/tr/babat/749553>

21 <https://www.rudaw.net/turkish/kurdistan/090420221>

22 <https://www.basnews.com/tr/babat/749433>

23 <https://ina.iq/eng/18719-al-amiri-calls-on-the-national-forces-to-adopt-the-language-of-moderation.html>

Irak Elektrik Bakanlığı, Türkiye’den elektrik ithal etmek için teknik prosedürlerin tamamlandığını belirtti. Irak Elektrik Bakanlığı görevini vekâleten yürüten Adil Kerim, konu hakkında mali komisyondan projedeki eksiklikleri tamamlamak, hat ve istasyonlar kurmak ve trafo satın almak için kaynak ayırmasını beklediklerini belirtti.²⁴

• Güvenlik

Erbil’e 30 kilometre uzaklıktaki Habat ilçesine Katyuşa füzeleriyle saldırı düzenlendiği bildirildi. Füzelerin petrol rafinerisinin de bulunduğu bölgeyi hedef aldığı kaydedildi. IKBK Anti-Terör Biriminin verdiği bilgiye göre üç Katyuşa füzesi Kevirgosc’taki petrol rafinerisinin yakınına düştü.²⁵

Irak Başbakanı Mustafa el-Kazımi, ABD Merkez Kuvvetler (CENTCOM) yeni Komutanı Tüm-general Michael “Erik” Kurilla ile görüştü. Görüşmede Bağdat-Washington arasında askerî ilişkiler ve IŞİD tehdidine karşı mücadele ele alındı.²⁶

• Ekonomi

IKBY Hükûmet Sözcüsü Cotyar Adil, merkezî hükûmetle petrol ve gaz sorununu görüşmek üzere IKBK hükûmetinden bir heyetin Bağdat’a gideceğini açıkladı. Adil, hükûmet heyetinin yapacağı görüşmelerde temel konunun Irak Yüksek Federal Mahkemesinin (IYFM), IKBK’nin gaz ve petrol sektörüne karşı aldığı karar olacağını vurguladı. Söz konusu heyetin, daha önce de Bağdat’la müzakerelerde bulunan heyet olacağı kaydedildi.²⁷ Mahkeme, IKBK’nin petrol ve gaz arama, çıkartma ve ihraç etme işlemlerinin Irak Anayasası’na aykırı olduğunu açıklamıştı.

Irak hükûmetinin 20 milyar dolar dış borcu ve 48 milyar dolar iç borcu olduğu belirtildi. Irak başbakanının mali işler danışmanı Mazhar Muhammed Salih, iç borçların yüzde 67’sinin (48 milyar dolar) Merkez Bankasına yatırıldığını söyledi ve borçların üç yıl içinde ödeneceğine işaret etti.²⁸ Irak, 2021 bütçesinin yüzde 95’ini petrolle finanse ettiği için 2022 yılının ilk çeyreğinde petrol ihracatını günde 3,4 milyon varile çıkarmayı planlıyor.

Irak’ta su seviyeleri, İran’dan ülkeye gelen suyun büyük bir bölümünün kesilmesi nedeniyle önemli ölçüde azaldı. Diyala’nın Hanekin ilçesindeki Alvan Barajı, üç milyar metreküp su tutma kapasitesine sahip olmasına rağmen barajın, şu anda 1,3 milyar metreküpten biraz daha az su içerdiği belirtiliyor. İran’ın son on gündür baraja gelen su akışını kesmesiyle bu seviye

²⁴ <https://www.basnews.com/tr/babat/748387>

²⁵ <https://www.facebook.com/KURDISTAN.CT/photos/a.429709253860929/2208376722660831/?type=3>

²⁶ <https://shafaq.com/en/Iraq-News/Al-Kadhimi-discusses-cooperation-prospects-with-the-new-US-CENTCOM-commander>

²⁷ <https://www.basnews.com/tr/babat/749626>

²⁸ <https://www.middleeastmonitor.com/20220409-iraq-20bn-foreign-debts-48bn-internal-debts/>

azaldı. Son 30 yılda İran'da, Irak'a giden nehir yollarını kesen veya yönlendiren yaklaşık 600 baraj inşa edildi.²⁹

• Sağlık ve Sosyal Hayat

IKBY'deki şiddetli bir toz dalgası nedeniyle Erbil Havalimanı'nın uçuşları askıya alındı.³⁰ Toz fırtınası Irak'ın güney ve batı illerinde de meydana geldi. IKBY Sağlık Bakanı Saman Berzinci, vatandaşlara zorunlu olmadıkça dışarıya çıkmamaları ve dışarı çıkanların da maske takmaları çağrısında bulundu.³¹

Birleşmiş Milletler (BM) Genel Sekreteri Irak Özel Temsilcisi ve UNAMI Temsilcisi Jeanine Hennis-Plasschaert, Suriye'nin kuzeyinde Haseke'de bulunan el-Hol Kampı'nda çoğunluğu 17 yaşından küçük yaklaşık 30 bin Iraklı'nın yaşadığını belirtti. Plasschaert, sorunun kısa süre içerisinde çözülmesi gerektiğini vurguladı. Irak Ulusal Güvenlik Danışmanı Kasım el-Araci de el-Hol Kampı'nı Irak için "gerçek bir tehdit" olarak nitelendirdi.³² Kasım el-Araci, kampla ilgili yaptığı açıklamada, Irak'ın 450 aileyi el-Hol Kampı'ndan el-Jada Kampı'na psikolojik rehabilitasyon için transfer ettiğini söyledi. Araci, önümüzdeki aylarda el-Hol Kampı'ndan daha fazla Iraklı ailenin transferinin yapılacağını da sözlerine ekledi.³³ El-Hol, Suriye'nin yerinden edilmiş insanlar için kullandığı en büyük kampı olarak bilinmekle birlikte kamp, Suriyeli ve Iraklı mülteciler dâhil olmak üzere yaklaşık 56 bin kişiye ev sahipliği yapıyor.³⁴

Irak'ta çevre projesi kapsamında, Bağdat'taki Dicle Nehri'nin kıyılarında bulunan çöpleri Iraklı genç gönüllülerden oluşan bir topluluk topladı. "Temizleme Elçileri" adlı yeşil aktivist kampanyasının bir parçası olarak topluluk, çöpleri toplayarak nehri temizlemeye çalıştı.³⁵

■ IKBY GÜNDEMİ

• Siyaset

Irak Kürt Bölgesel Yönetimi (IKBY) Başkan Yardımcısı Cafer Şeyh Mustafa, Türkiye'nin Erbil Başkonsolosu Hakan Karaçay'ı kabul etti. Başkanlıktan yapılan açıklamaya göre taraflar arasındaki görüşmede, Irak'taki siyasi gelişmeler, Erbil-Bağdat ilişkileri, IKBY ile Türkiye arasındaki diplomatik ilişkiler ve bu ilişkilerin gelişimi konuları ele alındı. Ayrıca Irak'taki siyasi sürece değinen Şeyh Mustafa, yeni hükûmetin kurulabilmesi için siyasi partilerin ulusal

29 <https://www.rudaw.net/english/middleeast/iraq/100420221>

30 <https://www.rudaw.net/turkish/kurdistan/070420225>

31 <https://www.basnews.com/tr/babat/749206>

32 <https://shafaq.com/en/Iraq-News/Iraq-s-National-Advisor-and-the-U-N-special-Envoy-warn-of-the-situation-at-Al-Hol-Camp>

33 <https://english.aawsat.com/home/article/3583711/iraq-national-security-adviser-we-repatriated-450-families-syria-s-al-hol-camp>

34 <https://www.france24.com/en/live-news/20220409-iraq-official-warns-of-jihadist-threat-from-syria-camp>

35 <https://www.ndtv.com/world-news/tigris-river-iraqs-young-give-lease-of-life-to-tigris-river-that-birtherd-civilisations-2874995>

çıkarlar doğrultusunda mutabakata varmaları gerektiğini belirtti. Türkiye'nin Irak ve IKBY ile ilişkileri hakkında konuşan Karaçay ise Irak'ta siyasi ve güvenlik alanında oluşacak istikrarın bölge için önemine dikkat çekerek bölgede barış ve istikrarın sağlanması için iş birliğine duyulan ihtiyacı vurguladı.³⁶

IKBY Parlamentosu Kürdistan Demokratik Partisi (KDP) Grup Başkanvekili Zana Mela Halid yaptığı açıklamada Kürdistan Yurtseverler Birliği (KYB), Kürdistan İslami Birliği Partisi (Yekgirtu), Kürdistan Adalet Cemaati (Komal) ve Goran (Değişim) Hareketi'nin IKBY genel seçimlerinin zamanında yapılmasını istemediğini belirtti. IKBY Parlamentosu toplantılarının durdurulması hakkında konuşan Halid, "IKBY Parlamento Başkanı Revaz Faik, toplantıların gerçekleşmesine belli bir süredir müsaade etmiyor. Bu yaklaşım parlamento iç tüzüğüne ihlali anlamına geliyor" dedi. Halid, Başkan Faik'e çağrıda bulunarak, "parlamento başkanını uyarıyoruz eğer parlamento üyelerini oturumlar için toplamazsa biz KDP olarak salt çoğunlukla meclis oturumunu gerçekleştirebiliriz" dedi.³⁷ Öte yandan, KYB Grup Başkanvekili Ziyad Cebbar ise şu anki seçim yasası ile seçimlere girmeyeceklerini belirtti.³⁸

IKBY'den üst düzey bir heyetin başkent Bağdat'a giderek, Iraklı yetkililerle petrol ve gaz konusunu görüşeceği bildirildi. Söz konusu heyetin, daha önce de Bağdat ile müzakerelerde bulunan heyet olacağı kaydedildi. İlgili konuda açıklama yapan IKBY Hükûmet Sözcüsü Co-tyar Adil, "IKBY hükûmeti olarak daha önce de Irak hükûmetine diyalog kapısını açık bıraktık. Heyetimizin yapacağı görüşmeler, daha önce Bağdat ile başlatılan görüşmelerin devamı olacaktır" dedi.³⁹

• Güvenlik

Erbil'e bağlı Habat ilçesine Katyuşa füzeleriyle saldırı düzenlendiği bildirildi. Füzelerin petrol rafinerisinin de bulunduğu bölgeyi hedef aldığı kaydedildi. Bu bağlamda açıklama yapan IKBY Terörle Mücadele Birimi, üç Katyuşa füzesinin Habat'a bağlı Kevirgosc'taki petrol rafinerisinin yakınına düştüğünü ve ilgili saldırıda herhangi bir hasarın meydana gelmediğini belirtti.⁴⁰

IKBY'deki bazı gazetecilerle, Amerika Birleşik Devletleri'nin (ABD) bölgedeki son gelişmelere ilişkin tutumunun ele alındığı bir video konferans düzenleyen ABD Dışişleri Bakanlığı Irak ve İran İşlerinden Sorumlu Yardımcısı Jennifer Givitto, IKBY'nin ABD'nin önemli ortaklarından biri olduğunu dile getirerek IKBY'nin istikrarı için Peşmerge'yi desteklemeye devam edeceklerini söyledi.⁴¹

36 <https://www.rudaw.net/sorani/kurdistan/0404202217>

37 <https://www.basnews.com/so/babat/748692>

38 <https://www.pukmedia.com/KS/Details/187141>

39 <https://www.kurdistan24.net/tr/story/77183-Erbil'den-üst-düzyey-heyet-Bağdat'a-gidiyor:-Gündem-petrol-ve-gaz>

40 <https://www.knnc.net/Details.aspx?jimare=42732>

41 <https://www.rudaw.net/turkish/kurdistan/080420221>

• Ekonomi

IKBY Başbakan Yardımcısı Kubat Talabani liderliğindeki bir heyetin Yunanistan'da bu yıl yedincisi düzenlenen "Delphi Ekonomi Forumu"na katılarak pek çok lider ve yönetici ile bir araya geldiği aktarıldı.⁴² Bu bağlamda Talabani'nin ilgili forum kapsamında katıldığı bir panelde, IKBY'nin doğal gaz konusunda Avrupa için alternatif olabileceğini açıkladığı kaydedildi. Diğer yandan Talabani'nin IKBY'nin doğal gaz konusunda Avrupa için alternatif olabilmesi için her şeyden önce Erbil ile Bağdat arasında enerji konusunda yaşanan sorunun çözüme kavuşması gerektiğini vurguladığı belirtildi. Konuşmasının devamında Rusya-Ukrayna arasındaki savaşa da değinen ve söz konusu savaş nedeniyle bir gıda krizi yaşandığını belirten Talabani, "Biz çok geniş ve bereketli topraklara sahibiz. Doğru bir politika ve strateji ile sadece altı milyonluk nüfusumuza değil, Irak'ta yaşayan 40 milyona ve daha geniş pazarlara gıda sağlayabiliriz" açıklamasında bulundu.⁴³

Lübnan hükûmetinin iflas ilan etmesi sebebiyle Lübnan bankalarında bulunan IKBY'ye ait 650 milyon dolarının bloke edildiği bildirildi. IKBY Parlamentosu Doğal Kaynaklar ve Enerji Komisyonu Başkanı Ali Hama Salih, bloke edilen paranın bir kısmının IKBY'den satılan petrolden elde edilen gelir olduğunu belirtti.⁴⁴

• Sağlık ve Sosyal Hayat

IKBY ile Birleşmiş Milletler Nüfus Fonu (UNFPA) arasında 4 Nisan tarihinde toplumsal cinsiyete dayalı şiddetin sona erdirilmesi ve gençlerin toplumsal yaşama katılımı konusunda bir mutabakat zaptı imzalandı. IKBY Medya ve Enformasyon Dairesi Başkanı ve Hükûmet Sözcüsü Cotyar Adil ile UNFPA temsilcisi Rita Columbia'nın katıldığı toplantıya IKBY Dış İlişkiler Ofisi Sorumlusu Sefin Dizayi de yer aldı. İmzalanan mutabakata ilişkin açıklamada bulunan Adil, yeni ortaklığın IKBY ile UNFPA'nın toplumsal cinsiyete dayalı şiddetin önlenmesi ve buna karşı mücadele edilmesi ile birlikte kadın hakları konusunda farkındalık yaratılmasına olanak sağlayacağını belirtti.⁴⁵

IKBY'de ve Irak'ın birçok vilayetinde etkisini gösteren toz bulutunun günlük yaşamı olumsuz etkilediği bildirildi. Bu bağlamda Erbil Sağlık Genel Müdürlüğünden yapılan açıklamaya göre, toz bulutu nedeniyle Erbil'de 222 kişi hastanelere gitti. Bununla birlikte görüş mesafesinin daralması nedeniyle Erbil Uluslararası Havalimanı'ndaki uçuşların geçici olarak askıya alındığı duyurulmuştu.⁴⁶

42 https://hawlati.co/page_detail?smart-id=23700

43 <https://esta.krd/147106/>

44 <https://www.pukmedia.com/KS/Details/187120>

45 <https://www.rudaw.net/turkish/kurdistan/04042022>

46 <https://www.aa.com.tr/tr/dunya/erbilde-kum-firtinasi-nedeniyle-222-kisi-hastanelere-gitti/2558659>

IKBY’de tespit edilen toplam yeni tip koronavirüs (Covid-19) salgınında vaka sayısı 437 bin 413’e yükselirken, virüs nedeniyle hayatını kaybeden kişi sayısının 7 bin 438 olduğu ve virüsü yenerek sağlığına kavuşan kişi sayısının da 430 bin 387’ye ulaştığı kaydedildi.⁴⁷

■ TÜRKMEN GÜNDEMİ

• Siyaset

Irak Türkmen Cephesi (ITC) Başkanı Hasan Turan, Türkmen Hak Partisi Başkanı Turhan Müftü başkanlığındaki bir heyeti kabul etti. Kabulde, ülkedeki son siyasi gelişmelerde Türkmen haklarının garanti altına alınması ve Türkmen birliğinin korunması konuları ele alındı.⁴⁸

Irak Türkmen Cephesi (ITC) Kerkük Milletvekili Erşat Salihi, Kerkük Vali Vekili Rakan Said el-Cuburi ile görüştü. Görüşmede, 2022 yılında vilayet genelinde gerçekleştirilmesi planlanan projeler ele alındı. Görüşmede ayrıca, vilayette yaşanan akaryakıt sıkıntısını gidermek için yeni planların masaya yatırıldığı açıklandı.⁴⁹

Irak Türkmen Cephesi (ITC) Başkanı Hasan Turan, Türkmeneli bölgelerini ziyareti kapsamında Diyala vilayetine bağlı Mendeli nahiyesine ziyaret gerçekleştirdi. Turan, Mendeli’deki Türkmen halkına seslenerek, “ITC, Irak ulusal kimliği çerçevesinde Türkmen kimliğini, bölgelerini korumaya ve haklarını anayasal bir şekilde almaya devam edecektir” diye konuştu. Turan’a ziyarette, ITC Başkan Yardımcısı Heytem Haşim Muhtaroglu, ITC Diyala İl Başkanı Usame Nazım Dede ve ITC Siyasi Teşkilat Dairesi Başkanı Mardin Gökkaya da eşlik etti.⁵⁰

Irak Türkmen Cephesi (ITC) Türkiye Temsilcisi M. Kutluhan Yayçılı, Dışişleri Bakan Yardımcısı Faruk Kaymakçı ile görüştü. Görüşmede, Avrupa’da yaşayan Türkmen diasporasının etkin bir şekilde teşkilatlandırılması ve Avrupa Birliği (AB) kurumlarına erişimi gibi konuların ele alındığı açıklandı. Kaymakçı, görüşmeye ilişkin sosyal medya hesabından yaptığı açıklamada, “ITC Temsilcisi M. Kutluhan Yayçılı ile AB Başkanlığındaki görüşmemizde Türkiye ve diğer Avrupa ülkelerinde yaşayan Irak Türkmenlerinin fırsatlarından faydalanması ve Avrupa kurumlarına erişimi konularını ele aldık” ifadelerine yer verdi.⁵¹

Irak Türkmen Cephesi (ITC) Başkanı Hasan Turan, Türkmen Milliyetçi Hareketi Başkan Yardımcısı Abbas Bayatlı başkanlığında bir heyeti kabul etti. Kabulde, ülkedeki son siyasi gelişmelerde Türkmen haklarının garanti altına alınması ve Türkmen birliğinin korunması konuları ele alındı.⁵²

47 <https://www.awene.com/detail?article=69611>

48 <https://www.facebook.com/photo?fbid=509995250694122&set=pcb.509995390694108>

49 <https://www.facebook.com/photo/?fbid=537671487714792&set=pcb.537672021048072>

50 <https://www.tebaajansi.com/m/irak/turan-dan-mendeli-ye-ziyaret-h293326.html>

51 <https://www.tebaajansi.com/m/irak/turkiye-disisleri-bakan-yardimcisi-kaymakci-ile-yaycili-gorustu-h293330.html>

52 <https://www.facebook.com/photo/?fbid=511218590571788&set=pcb.511219323905048>

Irak Kürt Bölgesel Yönetimi (IKBY) Etnik ve Dinî Oluşumlardan Sorumlu Bölge Bakanı ve Irak Türkmen Cephesi (ITC) Yürütme Kurulu Üyesi Aydın Maruf Irak Kürt Bölgesel Yönetimi (IKBY) Parlamentosundaki kota sandalyelerine ilişkin tartışmalar dair açıklamalar yaptı. Maruf yaptığı açıklamada, “Kota sandalyesi uluslararası insan hakları ile bağdaşan ve demokrasi-nin getirmiş olduğu olumlu bir adımdır. Kota sandalyeleri yasalarla düzenlenmiştir” diye konuştu. Kota meselesinin siyasileştirilmemesi gerektiğini belirten Maruf, “Kota meselesinin siyasi amaçlar için kullanılması, açık bir şekilde insan hakları ihlalidir. Bütün tarafları kota sandalyesi konusunda sağduyuya çağırıyoruz” ifadesini kullandı.⁵³

Ninova vilayetine bağlı Telafer Kaymakamı Kasım Muhammed Şerif tarafından yapılan açıklamada, terör örgütü IŞİD’in saldırıları nedeniyle tahrip olan devlet dairelerinin yeniden imar için 2022 Irak federal bütçesinde ilçeye sadece 13 milyar dinar tahsis edildiği belirtildi. Bu bütçenin ilçedeki tahribata uğrayan devlet dairelerinin imarına yetmeyeceğini ifade eden Şerif ayrıca, “imar konusundaki önceliğimiz, terör olayları nedeniyle tahribata uğrayan Telafer Devlet Hastanesi olacaktır” diye konuştu.⁵⁴

• Güvenlik

Kerkük Polis Müdürlüğünden yapılan açıklamada, Kerkük’ün farklı yerlerinde kurulan kontrol noktalarında uyuşturucu ticareti, terör ve hırsızlık suçlarından aranan toplam 45 kişinin tutuklandığı belirtildi.⁵⁵

Kerkük Polis Müdürlüğüne bağlı Uyuşturucu ve Psikotrop Maddeleri Şubesi Sorumlusu Albay Hama Rauf Abdülkerim yaptığı basın açıklamasında, son zamanlarda Kerkük vilayetinde görülen uyuşturucu tacirlerine operasyon gerçekleştirildiğini belirtti. Abdülkerim tarafından yapılan açıklamada, gerçekleştirilen operasyonda 1’i kadın olmak üzere toplam 8 uyuşturucu tacirinin yakalandığı belirtildi.⁵⁶

Selahaddin vilayetine bağlı Tuzhurmatu ilçesi polis müdürlüğünden yapılan açıklamada, terör örgütü IŞİD militanlarının ilçeye yakın bir köyden 5 çobanı kaçırdığını ve 300 küçükbaş hayvana el koydukları ifade edildi.⁵⁷

Irak İçişleri Bakanlığına bağlı Federal İstihbarat ve Soruşturma Teşkilatı tarafından yapılan açıklamada, Kerkük’te terör örgütü IŞİD’e yönelik operasyon düzenlendiği belirtildi. Düzenlenen operasyona ilişkin yapılan açıklamada, Irak Terör Yasası’nın 4. maddesi kapsamında aranmakta olan 5 IŞİD mensubunun yakalandığı açıklandı.⁵⁸

53 <https://www.tebaajansi.com/irak/bakan-maruf-kota-meselesinin-siyasilestirilmesi-insan-haklari-ihlalidir-h293197.html>

54 <https://kirkuknow.com/ar/news/67849>

55 <https://kirkuktv.net/AR/Details/5183>

56 <https://www.dijlah.tv/index.php?page=article&id=304780>

57 <https://almaalomah.me/2022/04/07/591684/>

58 <https://kirkuktv.net/AR/Details/5230>

Irak güvenlik kaynaklardan yapılan açıklamada, Kerkük'ün güneyinde yer alan Reşad nahiyesine bağlı Dokşman köyüne terör örgütü IŞİD tarafından saldırı yapıldığı belirtildi. İlk belirlemelere göre 2 sivilin hayatını kaybettiği ve 3 sivilin de yaralandığı açıklandı.⁵⁹

Irak Federal Polis Güçleri tarafından yapılan açıklamada, Kerkük'ün güneyinde yer alan Havice ilçesine bağlı Muhallat Abu Hançer köyünde konuşlu terör örgütü IŞİD'e yönelik operasyon düzenlendiği belirtildi. Düzenlenen operasyona ilişkin yapılan açıklamada, 2 sığınak, çok sayıda mühimmat, tıbbi ve yaşam malzemesinin ele geçirildiği açıklandı.⁶⁰

• Sağlık ve Sosyal Hayat

Irak Türkmen Cephesi (ITC) Telafer ilçesi Kale şubesine bağlı kadın teşkilatı tarafından "Kadının Toplumdaki Rolü" başlıklı seminer düzenlendi. Düzenlenen seminerde, kadının çocuk yetiştirmesindeki ve mutlu bir aile oluşturmadaki önemine değinildi.⁶¹

Kerkük Devlet Hastanesi'nden yapılan yazılı açıklamada, vilayette yoğun kum fırtınasından dolayı onlarca kişinin etkilenecek nefes darlığı ve boğulma tehlikesi geçirdiği belirtildi. Açıklamada ayrıca, 90 kişinin boğulma tehlikesi geçirdiği ve büyük bir kısmının hastaneye kaldırıldığı ve kişilerden birçoğunun tıbbi müdahalelerin ardından taburcu edildiği aktarıldı.⁶²

Irak Türkmen Cephesi (ITC) Kifri İlçe Sorumlusu Sezgin Bayatlı, ITC ilçe teşkilatıyla toplantı düzenledi. Düzenlen toplantının amacına ilişkin yapılan açıklamada, ramazan ayı münasebetiyle ilçede bulunan geliri düşük ailelere yardım dağıtım planı ve Türkmenleri ilgilendiren konuların tartışıldığı ifade edildi.⁶³

■ KÖRFEZ GÜNDEMİ

• Suudi Arabistan

Suudi Arabistan, Lübnan'a ilişkilerin gelişmesinin bir nişanesi olarak büyükelçisini tekrar göndereceğini duyurdu. Suudi Arabistan Dışişleri Bakanlığının Lübnanlı siyasi mercilerin ılımlı cevapları ve Başbakan Necib Mikati'nin Körfez ülkelerini etkileyecek siyasi, askerî ve güvenlik faaliyetlerinden kaçınacaklarını ifade etmesinin ardından bu kararı aldıklarını ifade ettiği belirtildi.⁶⁴

Suudi Arabistan Veliaht Prensi Muhammed bin Selman, yeni kurulan ve Rashad Al-Alimi tarafından başkanlık edilen Yemen Başkanlık Yönetimi Konseyi ile bir araya geldi. Muhammed

59 <https://baghdadtoday.news/news/185919/داعش-يشن-هجومًا جنوبي-كرك>

60 <https://www.dijlah.tv/index.php?page=article&id=304987>

61 <https://www.facebook.com/406202969975645-التنظيمات-النسوية-للجبهة-التركمانية-فرع-تلعفر/photos/pcb.1044259476169988/1044259369503332/>

62 https://www.tebaajansi.com/irak/kerkuk-te-kum-firtinasi-90-kisinin-bogulmasina-neden-oldu-h293287.html?fbclid=IwAR3txHvIQ0iNMLTOSTMnjRiYuAtzXc_mEg01eTnpDFMQwvrt46PpQrllzoc

63 <https://www.facebook.com/ITC-KIFRI-Bürosu-642096329253965/photos/pcb.2524110361052543/2524110237719222/>

64 <https://www.reuters.com/world/middle-east/saudi-foreign-ministry-announces-return-saudi-ambassador-lebanon-state-news-2022-04-07/>

bin Selman'ın yeni konseyin Yemen'i savaş devletinden barış ve gelişim devletine dönüş-türebileceğini umduğu ifade edildi. Veliht Prens'in Suudi Arabistan'ın Yemen'de güvenlik ve istikrarın sağlandığını görmeyi istediği ifade edildi. Suudi Arabistan'ın Cumhurbaşkanlığı Konseyine BM altında kapsamlı bir çözüme ulaşmak için Husilerle müzakereye başlama çağrısında bulunduğu belirtildi.⁶⁵

Türkiye, Cemal Kaşıkçı davasının Suudi Arabistan'a devredilmesine karar verdi. Türk mahkemesinin Kaşıkçı cinayetiyle bağlantılı olarak yargıladığı 26 Suudi vatandaşının davasını durdurduğu, Suudi Arabistan'a tamamen devrettiği ifade edildi.⁶⁶

Muhammed bin Selman Vakfı'na ait Suudi Arabistan Elektronik Oyun Geliştirme Şirketi (EGDC), Japon oyun geliştiricisi SNK şirketinin %96,18 hissesinin sahibi oldu. Teklifin geçen yıl yapıldığı, 15 Şubat'ta tamamlandığı belirtildi. EGDC'nin SNK'daki önceki hisse oranının %33,3 olduğu belirtildi. Şirketlerin ortaklığıyla animasyon ve video oyunları konusunda ortak projeler geliştirildiği ifade edildi.⁶⁷

• Birleşik Arap Emirlikleri (BAE)

BAE Dışişleri Bakanı Şeyh Abdullah bin Zayid Al Nahyan ve İran Dışişleri Bakanı Hüseyin Amir-Abdullahiyan arasında bir telefon görüşmesi gerçekleşti. Ramazan tebriği kapsamında taraflar arasında gerçekleşen görüşmede ikili ilişkilerin ve iş birliğini geliştirme yollarının üzerine de konuşulduğu belirtildi.⁶⁸

BAE Dışişleri Bakanı Abdullah bin Zayid Al Nahyan ve Fransız mevkidaşı Jean-Yves Le Drian arasında Fransa'da bir görüşme gerçekleşti. Şeyh Abdullah iki ülkenin birbirine yakın bir vizyonu paylaştığı, bölgenin güvenliğini ve istikrarını tehdit eden terörizm gibi unsurlara yaklaşımlarının da benzer olduğunu ifade etti. Fransa'nın BAE ile bölgede istikrarı ve güvenliği tehdit eden unsurlara karşı beraber hareket edeceklerini aktardı. Tarafların Ukrayna'daki kriz de dâhil olmak üzere bölgesel ve uluslararası gelişmeleri değerlendirdiği, siyasi çözümün ve insani krizin önlenmesini elzem olduğu ifade edildi.⁶⁹

• Katar

Japonya Başbakanı Fumio Kishida ve Katar Emiri Şeyh Temim bin Hamad Al Thani arasında bir telefon görüşmesi gerçekleşti. Taraflar, küresel enerji piyasasını istikrarlı hâle getirme konusunda iş birliği yapacağını ifade etti. Kishida, enerji fiyatlarının artması üzerine Şeyh Temim'den katkılarını beklediklerini ifade etti.⁷⁰

65 <https://www.middleeastmonitor.com/20220407-saudi-crown-prince-meets-newly-formed-yemeni-presidential-council/>

66 <https://www.middleeastmonitor.com/20220407-turkiye-moves-khashoggi-trial-to-saudi-arabia/>

67 <https://www.middleeastmonitor.com/20220407-saudis-mbs-now-owns-over-96-of-japanese-games-developer-snk/>

68 <http://wam.ae/en/details/1395303038102>

69 <http://wam.ae/en/details/1395303038035>

70 <https://www.middleeastmonitor.com/20220406-japan-qatar-to-cooperate-on-efforts-to-stabilise-global-energy-markets/>

Katar Emiri Şeyh Temim bin Hamad Al-Thani ve Kanada Başbakanı Justin Trudeau, Ukrayna'daki gelişmeleri değerlendirdi. İki lider arasında gerçekleşen telefon görüşmesinde insani krizin engellenmesi için Kiev'de derhâl bir ateşkes ilan edilmesinin gerektiği belirtildi. Rusya işgalinin ekonomik etkileri ile mücadelede ortak girişimlerde bulunma konusunda tarafların anlaştığı ifade edildi.⁷¹

• Kuveyt

Kuveyt Başbakanı Şeyh Sabah Al-Halid, Veliht Prens Şeyh Meşal Al-Ahmed Al-Sabah'a hükûmetinin istifasını sundu. Başbakanın iş birliği yapmadığına dair önerge sonrası parlamentoda gerçekleşecek güvenoyundan önce başbakanın hükûmetin istifasını verdiği belirtildi.⁷² Ulusal Meclis Başkanı Marzouq Ali Al-Ghanim'in de güvenoyunun gerçekleşeceği oturumu istifa sebebiyle iptal ettiği ifade edildi.⁷³

Kuveyt Dışişleri Bakanlığı, Lübnan büyükelçisinin göreve devam edebileceğini duyurdu. Lübnan'ın Kuveyt-Körfez girişimine cevabı ve Lübnan başbakanının Körfez ülkeleri ile iş birliği arttırmak için gerekli adımları atmaya hazır olması sebebiyle bakanlığın büyükelçinin Lübnan'a dönebileceğine kadar verdiği belirtildi.⁷⁴

• Umman

Umman bireysel, kurumsal ve şirket olarak dünyanın her yerinden ülkeye yatırım yapılabilceğini duyurdu. Umman Ticaret, Sanayi ve Yatırım Geliştirme Bakanlığı, yatırım fırsatlarının değerlendirilmesi ve ülkeye yatırımcı çekilmesi için Umman'dan ve yurt dışından kişilere ve kurumlara lisans verilebileceğini açıkladı.⁷⁵

OQ, InterContinental Energy ve EnerTech şirketlerinden oluşan uluslararası konsorsiyum, Yeşil Enerji Ummanın (Green Energy Oman-GEO) kat ettiği gelişmeyi ve yeşil yakıt mega projesiyle bütünleştiğini duyurdu. Projenin 25 gigabaytlık yenilenebilir güneş ve rüzgâr enerjisi üretmeyi hedeflediği, 1,5 milyon ton sıfır karbon yeşil hidrojen üretilebileceği ifade edildi.⁷⁶

• Bahreyn

Bahreyn Dışişleri Bakanı Dr. Abdullatif bin Raşid Al Zayani, İngiltere Avam Kamarası üyesi ve İngiltere İbrahim Anlaşmaları Grubu Başkanı Dr. Liam Fox'u ve beraberindeki heyeti makamında ağırladı. Topluluğun Bahreyn, Birleşik Arap Emirlikleri, İsrail ve ABD arasında

71 <https://www.dohanews.co/amir-tamim-and-justin-trudeau-discuss-need-for-immediate-ceasefire-in-ukraine/>

72 <https://www.reuters.com/world/middle-east/kuwaits-government-resigns-latest-standoff-with-parliament-2022-04-05/>

73 <https://www.kuna.net.kw/ArticleDetails.aspx?id=3033389&Language=en>

74 <https://www.kuna.net.kw/ArticleDetails.aspx?id=3033616&Language=en>

75 <https://cdn-4.timesofoman.com/article/115202-individuals-institutions-allowed-to-market-investment-opportunities-in-oman>

76 <https://cdn-4.timesofoman.com/article/115229-green-energy-oman-to-generate-25gw-of-renewable-energy>

imzalanan İbrahim Anlaşmalarından yola çıkarak barış, tolerans ve barış içinde bir arada yaşamaya değerlerini yaymaya çalıştıkları ifade edildi. Görüşmede insanların yararı için bu ülkeler arasındaki iletişimin ve iş birliğinin güçlendirilmesi adına fırsatların da gözden geçirildiği aktarıldı. Bahreyn Dışişleri Bakanlığı ve grup arasındaki ortak iş birliği, İbrahim Anlaşması prensiplerinin güçlendirilmesi, tolerans, kardeşlik ve bir arada bulunma değerlerinin yayılması gibi konuların da tartışıldığı ifade edildi.⁷⁷

Bahreyn Dışişleri Bakanı Dr. Abdullatif bin Raşid Al Zayani ve Rusya Dışişleri Bakanı Sergey Lavrov Moskova'da bir araya geldi. Al-Zayani, iki ülke arasındaki ortak iş birliğinden ve çeşitli alanlarda bu iş birliğinin gelişmesinden memnuniyet duyduklarını ifade etti. Dışişleri Bakanlığı tarafından iki ülke arasında Avrupa ve Ortadoğu'nun güvenliğini ve istikrarını tehdit eden bölgesel ve uluslararası meseleler hakkında görüş alışverişinde bulunulmasının önemli olduğu belirtildi. Al-Zayani'nin Ukrayna'daki durumun bölgesel barışa ve güvenliğe, küresel enerji tedarikine, küresel ekonomi ve gıda ithalatına ve insani duruma zarar verdiğini ifade ettiği aktarıldı. Bahreyn'in gerginliğin azaltılması ve müzakerelere başlanması çağrısında bulunduğunu belirten Al-Zayani, savaşın diplomatik yollarla sonlandırılmasının ve kalıcı bir barış sağlanmasının önemini vurguladı. Lavrov'un ise ikili ilişkileri ve iş birliğini takdir ettiği, tarafların ilişkileri geliştirmenin yolları üzerine konuştuğu ifade edildi. İki bakanın Ortadoğu'daki siyasi ve güvenlik durumlarını da konuştuğu; Filistin, Yemen, Suriye ve Libya'ya da odaklanıldığı belirtildi. Görüşmede İran nükleer anlaşması müzakerelerindeki durumun da ele alındığı ifade edildi.⁷⁸

• Yemen

Yemen Cumhurbaşkanı Abdurabbu Mansur Hadi, görevi bırakarak yetkilerini yeni kurulan cumhurbaşkanlığı konseyine devretti. Hadi'nin açıklamasını ardından Riyad'ın Suudi destekli hükûmete 3 milyar dolar finansal yardım sağlayacağı duyuruldu. Husilerin müzakerecisi Muhammed Abdelsalam, söz konusu kararı eleştirerek paralı askerlerin yeniden yapılandırılarak gerginliği artırma girişimi olduğunu ifade etti. ABD Dışişleri Bakanı Antony Blinken'in konseyin kuruluşunu memnuniyetle karşıladığı, Yemen krizine kapsayıcı ve sürdürülebilir bir çözüm sağlanmasına yardımcı olacağı aktarıldı. BAE'nin konseyin kuruluşunu hoş karşıladığı, siyasi çözüme ulaşılmasına katkıda bulunacağını umduğu ifade edildi. Rashad Al-Alimi tarafından başkanlık edilen sekiz kişilik konseyin Riyad'a ve İslah Partisi'ne yakın isimlerden oluştuğu belirtildi. Konsey de BAE destekli Güney Geçiş Konseyinden Aidarous al-Zubaidi gibi isimlerin de yer aldığı aktarıldı.⁷⁹ Konseyin diğer üyelerinin ise Sultan Ali Al-Arada, Tarık

⁷⁷ <https://www.bna.bh/en/ForeignMinisterreceivesUKAbrahamAccordsGroupChairmanmembers.aspx?cms=q8FmFJgiscL2fwlzON1%2bDmjYul9W0ttey%2bvcEhj0vZM%3d>

⁷⁸ <https://www.bna.bh/en/ForeignMinisterholdsofficialtalkswithRussiancounterpart.aspx?cms=q8FmFJgiscL2fwlzON1%2bDk3jFRvELdtPVVb1Lf8g9Ss%3d>

⁷⁹ <https://www.reuters.com/world/middle-east/yemen-president-relieves-deputy-his-post-2022-04-07/>

Muhammed Salih, Abdürrahman Abu Zara'a, Abdullah Bawaeer, Osman Hüseyin Megally ve Farah Salmin Al-Bahsani olduğu belirtildi.⁸⁰

Yemen hükûmeti, Lübnan'ın ılımlı cevapları ve Başbakan Necib Mikati'nin Körfez ülkelerini etkileyecek siyasi, askerî ve güvenlik faaliyetlerinden kaçınacaklarını ifade etmesinin ardından Lübnan büyükelçisinin Beyrut'a döndüğünü açıkladı.⁸¹

■ KUZAY AFİRKA GÜNDEMİ

• Mısır

Mısır Dışişleri Bakanlığından yapılan açıklamaya göre, Dışişleri Bakanı Samih Şukri, Kahire'yi ziyaret eden Avrupa Yeşil Mutabakatı'ndan sorumlu AB Komisyonu Başkan Yardımcısı Frans Timmermans ve beraberindeki heyetle bir araya gelmiştir. Mısır ile AB Komisyonu tarafından yayımlanan ortak bildiride, Rus gazına alternatif bulunması çerçevesinde doğal gaz alanında iş birliğinin güçlendirilmesi yönünde anlaştıkları belirtildi. Bildiride, "İki taraf, sıvılaştırılmış doğal gaz ve yeşil hidrojen arzı alanındaki iş birliğini artırma, Avrupa, Afrika ve Körfez ülkeleri arasındaki hidrojen ticaretini içeren Akdeniz Yeşil Hidrojen Ortaklığı'nı geliştirme konusunda da anlaştı" ifadeleri yer almıştır.⁸²

Mısır Merkez Bankası, Rusya-Ukrayna savaşı nedeniyle mart ayında net yabancı rezervlerinde 4 milyar dolarlık bir düşüş olduğunu açıklamıştır. Ayrıca Mısır lirasının üstündeki baskı nedeniyle 21 Mart'ta Merkez Bankası, Mısır lirasını %14 devalüe etmişti. Rusya ve Ukrayna, Mısır turizmi için iki önemli ülke konumunda.⁸³ Öte yandan, Körfez ülkeleri Mısır'a yardım yapacaklarını açıklamışlardır. Suudi Arabistan, Mısır Merkez Bankasına 5 milyar dolar yatırdığını ve ekstra yatırımlarla toplamda 10 milyar doları bulacağını açıklamıştır. Katar da yine Mısır'a 5 milyar dolar değerinde yatırım yapacağını duyurmuştur.⁸⁴

Mısır Dışişleri Bakanlığı, Filistin'de Yahudi yerleşimcilerin İsrail polisi koruması altında Mescid-i Aksa'nın avlusunu işgal etmelerini kınadıklarını açıklamıştır. Açıklamada, İsrail'in uluslararası hukuka uyması gerektiği ve Filistinli sivilleri koruması gerektiği ve Mescid-i Aksa'nın kutsallığına zarar verecek her türlü harekette kaçınması gerektiği belirtilmiştir.⁸⁵

80 <https://www.middleeastmonitor.com/20220407-saudi-crown-prince-meets-newly-formed-yemeni-presidential-council/>

81 <https://yeniyeemen.net/tr/p-224084>

82 <https://www.aa.com.tr/tr/ekonomi/misir-ve-ab-dogal-gazda-is-birliginin-guclendirilmesi-konusunda-anlasti/2560364>

83 <https://www.reuters.com/business/finance/egypt-net-foreign-reserves-fell-37082-bln-march-cbank-2022-04-07/>

84 <https://www.reuters.com/world/middle-east/egypt-gets-gulf-help-again-eyes-turn-currency-flexibility-2022-04-04/>

85 <https://www.middleeastmonitor.com/20220404-egypt-condemns-israels-escalations-against-palestinians/>

• Libya

Libya'daki 5+5 Ortak Askerî Komitenin içinde yer alan ve Halife Hafter'i destekleyen beş kişilik heyette yer alan temsilciler "talepleri değerlendirilinceye kadar komitedeki tüm çalışmalarını askıya aldıklarını" duyurmuştur. Libya'daki 5+5 Ortak Askerî Komitenin söz konusu üyeleri, yaptıkları görüntülü açıklamada, ülkenin doğusundaki silahlı güçlerin lideri Halife Hafter'den "petrol ihracatının durdurulması, ülkenin batısı ile doğusu arasındaki iç hat uçuşlarının askıya alınması ve sahil yolunun kapatılması" talebinde bulunmuştur. Açıklamada ayrıca Libya Başbakanı Abdulhamid Dibeybe'nin, 5+5 Ortak Askerî Komitenin çalışmalarına engel olduğu ileri sürülerek, "Abdulhamid Dibeybe, savunma bakanı makamını kişisel amaçları için kullandı ve Libya Ordusunun maaşlarını bilerek 4 ay boyunca ödemedi" ifadelerini kullanmıştır. BM himayesinde başlatılan Ortak Askerî Komitede, BM nezdinde meşru Libya hükûmetine bağlı Libya Ordusundan ve ülkenin doğusundaki silahlı güçlerin lideri Halife Hafter güçlerinden beşer kişilik heyetler bulunuyor. İsviçre'nin Cenevre kentinde 19-23 Ekim 2020'de düzenlenen 5+5 Ortak Askerî Komite toplantıları sonucunda Libya hükûmeti ile Hafter'e bağlı heyetler arasında kalıcı ateşkes anlaşması imzalanmıştı.⁸⁶

Libya Başkanlık Konseyinden yapılan yazılı açıklamaya göre Lafi, başkent Trablus'taki Mitiga Askerî Üssü'nde yer alan ortak operasyonlar gücünü ziyaret etmiştir. Türkiye ile Libya arasındaki askerî iş birliğini takdir eden Lafi, özellikle Libyalı subayların Türk Silahlı Kuvvetleri'nin (TSK) tecrübesinden yararlanmaya önem verdiğini belirtmiştir. Türkiye ile Libya arasında askerî alanlarda olan iş birliğinin oldukça önemli olduğunun altını çizen Lafi, Trablus ile Ankara arasında imzalanan anlaşmalar doğrultusunda ikili iş birliklerinin hayata geçirilmesi gerektiğini vurguladı.⁸⁷

• Tunus

Tunus'taki gelişmelerle ilgili Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan'dan bir açıklama gelmiştir. 25 Temmuz sürecinden beri konuyla ilgili ilk defa konuşan Erdoğan, "Tunus'ta 30 Mart 2022 tarihinde genel kurul oturumu düzenleyen Halkın Temsilcileri Meclisinin feshe-dilmesini ve oturuma katılan milletvekilleri hakkında soruşturma başlatılmasını üzüntüyle karşılıyoruz. Bu gelişmelerin, Tunus'ta demokratik meşruiyetin tesisine yönelik sürdürülen geçiş sürecine zarar vermemesini ümit ediyor, seçimlere ilişkin açıklanan yol haritasının hayata geçirilmesine önem atfediyoruz" şeklinde konuşmuştur. Erdoğan ayrıca, "demokrasi seçilmişler ile atanmışların birbirlerine saygısının tecessüm ettiği bir sistemdir. Tunus'taki gelişmeleri demokrasinin lekelenmesi olarak görüyoruz. Seçilmişlerin bulunduğu meclisin feshi, Tunus'un geleceği açısından düşündürücüdür ve Tunus halkının iradesine bir darbedir. Türkiye olarak, bu kritik süreçte dost ve kardeş Tunus'un ve Tunus halkının yanında olmaya

⁸⁶ <https://www.aa.com.tr/tr/dunya/libya-5-5-ortak-askeri-komitedeki-hafterin-temsilcileri-calismalarini-askiya-aldi/2559610>

⁸⁷ <https://www.aa.com.tr/tr/dunya/libya-baskanlik-konseyinden-turkiyeye-askeri-is-birligine-ovgu/2558090>

devam edeceğiz” demiştir. Cumhurbaşkanı’nın bu açıklamaları aynı zamanda Türkiye’nin şu ana kadar Tunus konusunda aldığı en net tutum olmuştur.⁸⁸

Tunus Meclisinden yapılan açıklamada da Tunusluların uğruna hayatlarını feda ettikleri meclisin feshedilmesini katiyen reddediyoruz” ifadelerine yer verilmiştir. Açıklamada, Tunus’un devrimden bu yana demokratik ülkeler sınıfına girdiği ve ülkedeki gelişmelerin uluslararası alanda dışlanmaya neden olacağı belirtilmiştir. Açıklamada, “Ülke, halkın temsilcilerinin yargılandığı, örgütlenme ve fikir özgürlüğünün kısıtlandığı tüm yetkileri ele geçiren bir diktatörlük rejiminin güçlendirildiği eş benzeri görüşmemiş bir kriz yaşıyor” ifadeleri kaydedilmiştir.⁸⁹

• Cezayir

Libya Dışişleri Bakanı Necla Menguş, Cezayir’e bir ziyaret gerçekleştirmiş ve burada Cumhurbaşkanı Abdülmecid Tebbun ve Dışişleri Bakanı Ramtan Lamamra ile görüşmüştür. Cezayir Dışişleri Bakanlığı tarafından yapılan açıklamada, Dışişleri Bakanı Lamamra’nın, Cezayir’in Trablus hükûmetini iç savaş sonrası ulusal koalisyon sürecinde desteklediğini belirttiği aktarılmıştır.⁹⁰

Reuters haber ajansının aktardığına göre Cezayir’in İtalya’ya gaz tedarikini 4 milyon metreküp daha arttıracakı belirtilmiştir. Ayrıca İtalya Başbakanı Mario Draghi, Cezayir Cumhurbaşkanı Abdülmecid Tebbun ile enerji ve ikili ilişkileri görüşmek üzere önümüzdeki hafta pazartesi günü Cezayir’e gideceği açıklanmıştır.⁹¹

Arap Ligi tarafından yapılan açıklamada Cezayir, Mısır, Irak, Ürdün ve Sudan Dışişleri Bakanları ve Arap Ligi Genel Sekreteri Ahmed Aboul Gheit, devam etmekte olan Rusya-Ukrayna savaşıyla ilgili Rusya Dışişleri Bakanı Sergey Lavrov ile görüşmek üzere Moskova’ya bir ziyaret gerçekleştirmiştir. Açıklamada bakanların, Ukrayna Dışişleri Bakanı Dmytro Kuleba ile görüşmek üzere Polonya’ya geçtikleri de belirtilmiştir.⁹²

• Fas

Fas, tarafından yapılan açıklamada İspanya Başbakanı Pedro Sanchez ve Dışişleri Bakanı Jose Manuel Albares’in Fas’a bir ziyaret gerçekleştirdikleri aktarılmıştır. İftar yemeğinde Kral 6. Muhammed ile bir araya gelen Sanchez, yemeğin ardından gazetecilere yaptığı açıklamada durumu tarihî bir an olarak değerlendirmiştir. Sanchez, karşılıklı çıkara uyumlu bir

⁸⁸ <https://www.aa.com.tr/tr/gundem/cumhurbaskani-erdogan-secilmislerin-bulundugu-meclisin-feshi-tunus-halkinin-iradesine-bir-darbedir/2555000>

⁸⁹ <https://www.aa.com.tr/tr/dunya/tunus-meclisi-ulke-esi-benzeri-gorulmemis-bir-kriz-yasiyor-/2559637>

⁹⁰ <https://libyaupdate.com/libyan-foreign-minister-holds-talks-with-algerian-president/>

⁹¹ <https://www.reuters.com/business/energy/algeria-could-increase-gas-supply-italy-by-4-bcm-year-source-2022-04-10/>

⁹² <https://www.middleeastmonitor.com/20220404-five-arab-foreign-ministers-arrive-in-russia-for-talks-on-ukraine-war/>

şekilde normalleşme ve iyi komşuluk ilişkileriyle yeni bir rol haritası üzerinde anlaştıklarını belirtmiştir. Sanchez, ayrıca İspanya'nın Kuzey Afrika'daki Fas'a sınır toprakları Ceuta ve Melilla'da sınır trafiğinin normal hâle geri döndürülmesi için çalışılacağını belirtmiştir.⁹³

İspanya Parlamentosunda iktidar ortağı solcu Podemos Partisi tarafından sunulan ve İspanya'nın, Fas'ın Batı Sahra üzerindeki egemenliğini destekleyen kararı kınayan karar tasarısı 168 evet, 118 hayır oyu ve 61 çekimser oy almıştır. Karar tasarısı, İspanya'nın tarihî olarak sürdürdüğü nötr yaklaşımından vazgeçmesi ve her iki taraf için de kabul edilebilir siyasi bir yaklaşımı terk ederek Fas'ın önerisini desteklediği için hükûmeti kınamıştır.⁹⁴

⁹³ <https://www.france24.com/en/africa/20220407-spain-s-sanchez-on-historic-morocco-visit-after-western-sahara-reversal>

⁹⁴ <https://www.middleeastmonitor.com/20220408-spain-parliament-condemns-govt-shift-in-position-on-western-sahara/>